

De vier geloofsfasen volgens Brian McLaren

In zijn boek 'Faith Beyond Doubt. Why Your Beliefs Stopped Working and What to Do About It' uit 2021 beschrijft Brian McLaren vier fasen die hij onderscheidt in de geloofsontwikkeling van gelovigen. Deze vier fasen vormden ook al het kader voor zijn boek 'Naked Spirituality. A Life with God in Twelve Simple Words' uit 2011 dat in 2022 verscheen in een Nederlandse vertaling: 'Naakte spiritualiteit. Leven met God vanuit twaalf eenvoudige woorden'. Het onderstaande overzicht van kenmerken van de vier fasen komt uit 'Faith Beyond Doubt' en is vertaald door Jos Douma (School voor Spiritualiteit).

	FASE I EENVOUD	FASE II COMPLEXITEIT	FASE III PERPLEXITEIT	FASE IV HARMONIE
1 Waarneming	Dualistisch	Pragmatisch	Kritisch / relativistisch	Integraal / holistisch
2 Focus	Goed of fout	Succes of falen	Eerlijk / authentiek of oneerlijk / onecht	Inclusie en transcendentie
3 Motief	Gezagsdragers tevreden stellen, gelijk hebben (of gezien worden als iemand die gelijk heeft)	Doelen bereiken, succesvol zijn (of als succesvol gezien worden)	Door de buitenkant heen naar de werkelijkheid kijken, eerlijk, authentiek, trouw aan jezelf zijn	Verbinding vinden, het geheel zien, een bijdrage leveren
4 Kernwaarden	Gelijk hebben, zuiver zijn, goed zijn, gehoorzaam zijn aan gezagsdragers, trouw blijven aan de traditie, loyaal blijven aan de groep	Vrij en onafhankelijk zijn, winnen, succes hebben, doelen bereiken	Eerlijk zijn, vooroordelen en fouten erkennen, ongemakkelijke waarheden onder ogen zien	Compassievol zijn, recht zoeken en het goede voor iedereen
5 Vooronderstelling	Alles is bekend of kan gekend worden	Alles is haalbaar en mogelijk	Iedereen heeft een mening, elk standpunt is er maar één onder vele	We zijn allemaal verbonden, deel van een groter geheel
6 Gezagsdragers	Leiders die het weten en de goede antwoorden onderwijzen, dienaren van God	Coaches die helpen om succes te hebben	Manipulators die controle oefenen over naïeve mensen die goed van vertrouwen zijn	Feilbare mensen zoals jij en ik
7 Wij / zij	Goed / slecht	Winnaars / verliezers	Oprecht / onoprecht	Deel van een groter Wij
8 Het leven is...	Een strijd	Een spel of een competitie	Een grap, een zoektocht, een teleurstelling	Een mysterieuze gave
9 Identiteit	Afhankelijk of mede afhankelijk	Steeds meer onafhankelijk	Tegenafhankelijk	Onderling afhankelijk
10 Erbij horen	Ik ben deel van de groep die goed is en gelijk heeft	Ik ben deel van het winnende team dat succesvol en effectief is	Ik ben een van de oprechte, nadenkende en onafhankelijke groep individuen	Ik zoek naar inzicht, verbinding en het goede voor iedereen, zelfs voor tegenstanders en vijanden

11 God is...	Het opperwezen, de almachtige beschermer, de strijder, de wetgever, de patriarch	De bemoediger en gids die me helpt om te bloeien en succesvol te zijn	Mythe of mysterie	Liefdevolle aanwezigheid, creatieve wijsheid, kenbaar door ervaring en metafoor
12 De kernvraag	Wat zeggen onze gezagsdragers?	Wat zijn de stappen naar succes?	Wat is de verborgen agenda of het vooroordeel waarvoor ik op mijn hoede moet zijn?	Welke rol kan ik spelen met het oog op het goede voor alle mensen?
13 Vergissingen, fouten zijn...	Overtredingen van de wet, moreel falen, ongehoorzaamheid aan gezagsdragers, negeren van de regels	Gebrek aan toewijding, paraatheid, inspanning of een positieve houding	Falen in het stellen van vragen, uitdagen en kritisch denken	Een onvermijdbaar onderdeel van leren en groeien
14 Sterke punten	Grote toewijding, bereidheid om te offeren	Enthousiasme, gretigheid om te leren, idealisme, actie	Oprechtheid, nieuwsgierigheid, kritisch denken	Integratie van de voorafgaande sterke punten, met grotere diepte en een bredere reikwijdte van compassie
15 Zwakke punten	Bekrompen, oordelend, strijdlustig, bereid om lijden toe te brengen, valse zekerheid	Oppervlakkig, naïef, overdreven pragmatisch, buitensporig zelfvertrouwen	Terughoudend, gebrek aan toewijding, cynisch, verdachtmakend, elitair, depressief	Vatbaar voor de voorafgaande zwakke punten
16 Goed nieuws	Fouten kunnen worden vergeven	Er is hulp beschikbaar	Je hebt toestemming om de status quo te bevragen en uit te dagen	Alles hoort bij elkaar, iedereen is verbonden, heel het leven is heilig
17 Houding ten opzichte van deze fase	Dit is de enig juiste en orthodoxe fase	Dit is de meest effectieve en opwindende fase	Deze fase is moeilijk en soms ellendig, maar wel eerlijker dan de vorige fases	Deze fase zal een nieuwe eenvoud worden, gevolgd door een nieuwe complexiteit, enzovoort; het groeiproces stopt nooit
18 Houding ten opzichte van de traditie	Geloof in een autoritaire traditie	Geloof in een bruikbare en behulpzame traditie	Twijfel aan een corrupte en beschadigende traditie	Geloof en twijfel in een zich ontwikkelende traditie
19 Houding ten opzichte van twijfel	Twijfel is falen, zwakheid, afvalligheid, verraad of zonde	Twijfel is een probleem dat moet worden opgelost of een ziekte die moet worden genezen	Twijfel is een deugd die moet worden gekoesterd	Twijfel is een noodzakelijk onderdeel van het leven, een opening van de ene naar de andere fase
20 Geloof en twijfel	Geloof voorafgaand aan twijfel	Geloof dat twijfel managet	Geloof in de twijfel	Geloof en twijfel in een creatieve spanning
21 Geloof is...	Instemmen met verplichte geloofsopvattingen	Een middel tot een gewenst doel	Een obstakel voor kritisch denken	Een nederige, eerbiedige openheid voor het mysterie dat zichzelf tot uitdrukking brengt in liefde voor alles en iedereen zonder onderscheid